

Kinnitan

Sergei Jerjomin
15. august 2015.a.

Jõgewa Muuseumi kogumispõhimõtted ja kogude korraldamine

1. Sissejuhatus

Muuseumikogud on väärtuslik osa Eesti kultuuripärandist. Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Muuseumi kogumispõhimõtted tuginevad missioonile ja arengukavale, mille määravad muuseumikogu arenguplaanid ning reguleerivad kogumistööd, säilitamist ja kasutamist.

Kogumispõhimõtted on abiks nii muuseumi eesmärkide seadmisel kui ka avalikkusele muuseumi kogudest ülevaate andmisel. Need annavad rahastajatele ja koostööpartneritele selge ülevaate muuseumi toimepõhimõtetest ja tegevussuundadest.

2. Muuseumi missioon, ajalugu ja toimepõhimõtted

2.1. Missioon

Eesti ajaloo suurimate sõdade (I ja II Ms) ajalugu kajastavate materjalide uurimine, kogumine, jäädvustamine ja eksponeerimine toetab kollektiivse mälu tugevnemist.

Vaimse ja materjaalse pärandi hoidja ning väärtustajana luua side erinevate põlvkondade vahele. Lisaks tutvustada otsese sõjategevusele sõja-aastail sõdurite ja tsiviilelanikonna igapäevaeluga seonduvat.

Luu lisaväarus Jõgeva linna ja selle lähiümbruse ajaloo ühe kindla perioodi uurimise ja tutvustamise kaudu.

Pakkuda nii sise- kui välisturistile kultuuriturismi, uuendades võimaluste piires muuseumi ekspositsiooni nii tehniliselt kui ka sisuliselt poolelt.

2.2. Lühiülevaade muuseumi loomisest ja muuseumikogu kujunemisest

Jõgeva muuseum (edaspidi JwM) on sõjaajaloo uurimise, jäädvustamise ja eksponeerimisega tegelev erakapitalil põhinev asutus.

2012. a alustas Jõgeval aktiivse tegutsemisega ajaloo- otsimisklubi MTÜ Pommiauk (edaspidi ühing). Ühingu eesmärgiks on koguda, talletada ja eksponeerida koduloo ekspositsioonil elanikkonnalt saadud esemeline ja vaimne pärand, mis kajastab kuni 1945. a EW ja ENSV territooriumil toimunud ajalooliseid sündmuseid.

Jõgeva muuseumi loomisele pandi alus 2012. aastal, kui koostati esimene väljapanek “Kodukandi ajaloo näitus 1900 - 1945”. 2013.a avati Tallinna mnt 15 220 m² ekspositsioonipinnal Jõgeva muuseum.

Peamine on sõjaajaloo pärandiga seonduva materjali kokku kogumine ja talletamine. Oma töös lähtutakse muuseumi-, relva- ja muinsuskaitseadusest.

Kuna piirkonnas puudub Jõgeva linnast ja selle lähiümbruse ajalooliste esemete kogumise ja hoiustamisega tegelev keskmuseum, on JwM kogunenud hulgaliselt kohaliku ajaloopärandit kajastavaid ja säilitamist vajavaid esemeid.

2.3. Muuseumikogu

Muuseumikogu koosneb muuseumi tegutsemisvaldkonnale vastavatest kultuuriväärtuslikest esemetest.

Muuseumikogud moodustavad hetkel MTÜ liikmete erakogud, JwM-ile kogutud esemed ja teistest muuseumidest laenatud väiksemamõõtmeline sõjatehnika ning suuremõõtmeline militaarne liikuvtehnika (seisuga aug 2015 kokku ~10000 eset). Kogude arhiveerimine on algusjärgus, üles on pildistatud ~800 eset, põhjalikult kirjeldatud ~200 eset. Arhiveerimine toimub nii digitaalset kui ka paber kandjal tulmeraamatutesse.

JwM kogu jaguneb:

1. Ajaloolised kogud (Aj);
 - 1.1. Relvakogud (Aj R);
 - 1.2. Sõjatehnika (Aj St);
 - 1.3. Esemekogu (Aj E);
 - 1.4. Tekstiil (Aj T).
2. Arhiivmaterjalide kogu (Ar):
 - 2.1. Dokumendid (Ar D);
 - 2.2. Köited, raamatud (Ar R).
3. Fotokogu (Fk).
4. Kunstikogu (K).

2.4. Muuseumi struktuur ja toimetehhanismid

Jõgeva muuseum on erakapitalil põhinev ettevõtmine, mille tegevust koordineerivad MTÜ Pommiauk juhatus liikmed Sergei Jerjomin ja Eduard Onopa. Muuseumil puudub alaline palgatöötajad. Kogude täiendamise, korrastamise, hoiustamise ja kättesaadavaks muutmise eest vastutab MTÜ Pommiauk juhatus.

Muuseumis tegutseb igapäevaselt 3 inimest, suurürituste ajal 6 inimest.

Muuseumiga seonduvad pinnad on: põhiekspositsioon 220 m²; kaarhall 548 m² (kasutusel osaliselt ajutise hoidlana); ajutise näituse pind ja klaasikunstkoda 80 m² (ainus koht WC kasutamisevõimalusega); piiratud territooriumiga väliala 2500 m² ja renoveerimisel olev endine metallitseh 600 m².

Põhiekspositsioon annab ülevaate maapõue leidudest, I ja II Maailmasõjas kasutatud militaartehnikast, sõja-aastate dokumente, kirjandust, sõduri igapäevast elu kajastavaid esemeid ning Jõgeva linnaga seonduvat ajaloolist materjali.

2.5. Muuseumi koostöövõrgustik

Jõgeva muuseum tugineb oma tegevusel MTÜ Pommiauk eesmärkidele.

Alates 2014. a on Jõgeva muuseum MTÜ Eesti Sõjaajaloo Pärand (ESAP) liige ja teeb koostööd teiste ühendusse kuuluvate muuseumide ja kogudega. ESAP eesmärgiks on militaarpärandi tutvustamine ja populariseerimine.

Koostööpartneriteks on Eesti Ajalooinstituut, Muinsuskaitseamet ja Päästeameti demineerimisrühm, Eesti Kaitseliidu Jõgeva malev, klubi Kamerat, klubi Otsing ja O. Lutsu Kihelkonnakooli muuseum.

Koostöö eesmärgiks on jagada kompetentsi, vältida kattuvusi kogumistöös ning aidata kaasa kõikide muuseumide eesmärkide saavutamisele.

Jõgeva muuseum teeb koostööd kohalike kui ka maakondlike kodu-uuriatega, sõjapärandi kogujatega ja kohaliku kogukonnaga.

Muuseum väljastab eksponaate teistele muuseumidele, teadus- ja haridusasutustele tingimustel, et nende kasutamisel (eksponeerimisel, uurimisel ning hariduslikul eesmärgil) on tagatud museaalide säilimine, samuti eksponeerib JwM teistest muuseumidest laenatud esemeid.

2.6. Muuseumi tegevust reguleerivad õigusaktid ning strateegilised dokumendid

2.6.1. Seadused:

Eesti Vabariigi Põhiseadus, muuseumiseadus, arhiiviseadus, autoriõiguste seadus, avaliku teabe seadus, isikuandmekaitse seadus, riigivaraseadus, muinsuskaitse seadus ja relvaseadus.

2.6.2. Arengukavad ja juhendid:

ICOMi muuseumide eetikakoodeks, Arengukava "21 sajandi Eesti muuseumid", Jõgeva linna arengukava, Jõgevamaa arengustrateegia 2020 +, Jõgevamaa Via Hanseatica arenguvööndi turismiarenduse strateegia (2007 - 2020), Jõgeva muuseumi arengukava 2015 - 2018, MTÜ Pommiauk põhikiri, MTÜ Sõjaajaloo Pärand põhikiri.

2.6.3. Jõgeva muuseumi põhitegevust reguleerivad asutusesisesed dokumendid:

Muuseumi kogumispõhimõtted ja kogude kasutamise kord.

3. Kogumispõhimõtted

3.1. Kogumise eesmärk

Jõgewa muuseum on orienteerunud Jõgeva ümbruse ja I ja II Ms sõjaarheoloogia ning militaarpärandi uurimusele. JwM kogub, säilitab ja eksponeerib muuseumi teemast lähtuvalt fotosid, esemeid, arheoloogilisi esemeid, dokumente, kaarte, trükiseid, kodu-uurimuslikke töid, kohaliku piirkonna sõjaajalooga seonduvaid materjale, sh hariduse-, vaimse pärandi ja pärandkultuuriga seonduvaid materjale.

3.1.1. Muuseumikogu täiendamisel ja arendamisel võetakse aluseks järgmine dokument:

Kogumispõhimõtted, mis annavad konkreetsed tegevusjuhised kogumistöö läbiviimiseks ning see on seotud tööplaaniga. Kogumiskava sõnastab prioriteedid vastavaks perioodiks, võttes arvesse hetke ressursse (nii raha kui ka tööjõud); määrab töö läbiviijad; planeerib summad; määratleb lisalepingud, mis on vajalikud konkreetse kogumistegevuse läbiviimiseks.

3.1.2. Kogumise põhikriteeriumid:

- muuseumi kogude täiendamise otsus peab olema kaalutletud ja põhjendatud, vastama kogumispõhimõtetele;
- muuseum ostab või omandab museaale, kui on veendunud selle üleandja seaduslikus omandiõiguses;
- muuseum ostab või omandab museaale, kui selle üleandja on nõustunud olemasolevate tingimustega;
- muuseum ostab või omandab museaale, mille säilitamiseks, eksponeerimiseks on sobivad tingimused või rahalised võimalused;
- muuseumil on õigus keelduda annetusest, mis ei vasta muuseumi profiilile ja kogumispõhimõtetele.

3.2. Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted

3.2.1. Muuseum lähtub muuseumiseaduses kirjas olevaist üldistest põhimõtetest.

Muuseum ei võta kultuuriväärtusega eset museaalina arvele, kui:

- ese ei vasta muuseumi kogumispõhimõtetele;
- eseme üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi ja selle külastajate pikaajaliste huvidega;
- eseme üle arvestuse pidamiseks, selle säilitamiseks või eksponeerimiseks puuduvad tingimused või eelarvelised võimalused.

Muuseum:

- selgitab oma võimaluste piires välja kultuuriväärtusega eseme päritolu, et vältida omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud eseme museaalina arvele võtmist;
- arvestab teiste sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide kogumispõhimõtteid.

3.2.2. Jõgeva muuseum ei kogu üldjuhul esemeid, mille kohta on kindlalt teada, et nende kogumise ja säilitamisega tegeleb professionaalselt ja süstemaatiliselt mõni teine muuseum. Erandiks on olukorrad, kui nendel asjadel on lisaväärtus piirkondliku ajaloo seisukohast (juhul kui need on siin toodetud või seostuvad oluliste maakonnas toimunud sündmustega ja teised lähikonnas asuvad muuseumid ei ole neist huvitatud) või kui nende esemete kogumine aitab kaasa kogude terviklikkuse suurendamisele.

3.2.3. Jõgeva muuseum ei konkureeri teiste muuseumidega vaid leiab, et üldjuhul peaks eseme vastu võtma muuseum, mille kogumispõhimõtetele ja profiilile need vastavad või kus nende säilitamiseks on vajalikud tingimused, kirjeldamiseks ja uurimiseks kõige suurem kompetents ning museaalid on kõige kättesaadavamad potentsiaalsetele kasutajatele.

3.3. Muuseumikogu täiendamise sisulised kriteeriumid

3.3.1. Põhikriteeriumid:

- ajalooline väärtus (seotus muuseumi põhiteemat puudutava sündmuse, konkreetse isiku, paiga või tegevusega);
- ühiskondlik või kogukondlik väärtus (esemega seotud mingid uskumused, ideed, lood, kombed, tavad);
- esteetiline väärtus (meisterlikult valmistatud, suurepärane näide kindlal ajaloo etapil või piirkonnas levinud oskustest);
- teaduslik või uurimuslik väärtus (uurijatel ja teaduritel võimalus objekti põhjalikumalt uurida).

3.3.2. Lisakriteeriumid:

- päritolu, legend (objekti omanik, kasutaja või valmistaja, kasutusviis ja/või koht);
- iseloomulikkus, tüüpilisus (teatud ajalooperioodi, eluviisi või tegevuse tüüpiline näide);
- rariteetsus (haruldane, erakordselt hea näide oma ajastu objektist);
- seisund (objekti säilivus);
- terviklikkus (objekti tahtlikud või juhuslikud muudatused, mis eristavad teda originaalist);
- kasutatavus põhi- või abikogus (seondub näituste kavaga või haridusprogrammidega).

3.4. Teiste sarnaste või lähipiirkonnas tegutsevate mäluasutuste lühianalüüs

3.4.1. Teised sarnase temaatikaga tegelevad mäluasutused ja muuseumid

- **Eesti Vabadusvõitluse Muuseum Lagedil** - ülevaate Eesti Vabadussõjast, esimese iseseisvusaja Kaitseväge ja Kaitseliidu arengust, eestlastest II Maailmasõjas, metsavendlusest ja sõjajärgsest vastupanuliikumisest.
- **Hiiumaa militaarmuuseum** - Tahkunas, endises piirivalvekordonis tutvustatakse I ja II Maailmasõja aegseid rannapatareisid, piirivalvet, relvastust ja tehnikat. Enamus eksponaate on pärit Hiiumaalt.

- **Joel Nõukase militaaresemete kogu** - MTÜ Saaremaa Sõjavara Seltsi alluvuses tegutsev eramuuseum. Põhiteemaks on kaitserajatiste säilitamisega seonduv ja Saaremaal toimunud sõjategevusega seonduva kajastamine.
- **Kaitseliidu Muuseum Tallinnas** - Kaitseliidu Peastaabi avalike suhete osakonna struktuuriüksus. Ülesandeks on Kaitseliidu ajaloo kogumine, talletamine ja eksponeerimine.
- **Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Muuseum Tartus**- peamiseks ülesandeks on Eesti sõjaajaloo (samuti sõjandusliku hariduse- ja mõttelooga seotud) ainese väljaselgitamine, kogumine, säilitamine, uurimine ja üldsusele vahendamine, samuti KVÜÕA-s läbiviidava õppe- ning sõjandusajaloo seostuvate uurimistööde toetamine ning edendamine. Muuseumi tegevuse põhieesmärgiks on hariv ja teavitav tegevus, jättes kõrvale turismi edendamise või muud tulunduslikud eesmärgid.
- **SA Rannarahva muuseumi Naissaare Muuseum** - Naissaare militaarajalugu tutvustav muuseum, mis asub nõukogudeaegses üleajateenija barakis.
- **Soomepoiste muuseum Äksis** - soomepoiste tegevust tutvustav ekspositsioon.
- **Vaivara Sinimägede Muuseum** - püsiekspositsioon on pühendatud II Maailmasõja 1944. a lahingutele Narva rindel ja Vaivara Sinimägedes. Muuseumi põhisuunitlus on sõjaline, kuid talletatakse ka Vaivara valla ajalugu.
- **Eesti Meremuuseum** - suurtükitornis Paks Margareeta saab ülevaate Eesti merenduse ajaloo kõigist tahkudest - laeva- ja paadiehitus, sadamad, mitmeotstarbeline meresõit, navigatsioonivahendid laevadel ja tuletornid, kalandus, mereuurimine ja -haridus. Muuseumi laevastiku kogu on koondatud ajaloolisse Lennusadamasse, millest on saanud muuseumilaevade sadam ning ühtlasi ka koht vabaõhukespositsioonile.
- **Eesti Sõjamuuseum Viimsis** - Eesti sõjaajaloo uurimis-, talletus- ja eksponeerimiskeskus. Eesmärgiga täiendada koolide ajaloo ning riigikaitseõpetuse õppeprogramme pakub muuseum erinevatele sihtrühmadele ekspositsioonist lähtuvalt temaatilisi ekskursioone, haridusprogramme ja töötubasid.
- **Eesti Lennundusmuuseum** - Tartumaal asuv eramuuseum jäädvustab Eesti lennunduse ajaloo seonduvat, propageerib lennundust kui eraldi tehnikaharu.

3.4.2. Lähipiirkonnas tegutsevad mäluasutsed ja muuseumid

- **Anna Haava mälestustuba Assikveres** - eesmärk säilitada ja koguda luuletaja Anna Haavaga seonduvat materjali.
- **Betti Alveri Muuseum Jõgeval** - tutvustab poetessi elulugu ja loomingut. Muuseumis väljapanek helilooja Alo Mattiisenist ja Jõgeva linnast. Muuseum on suunitletud vaimsele tegevusele.
- **Laiuse Õlemuuseum** - õle kui materjaliga seonduv ekspositsioon.
- **Nurga Koduloomuuseum Kassnurme külas** - Nurga talus asuv väike muuseum on koostatud külaelanike annetatud esemetest ja fotodest.
- **Põltsamaa Aleksandrikooli muuseumituba**
- **Torma Vallamuuseum** - tutvustab Torma valla ajalugu.
- **Heino Lubja Kaalumuuseum Mustvees** - kaalumeistri kollektsiooni erinevatest kaaludest ja kaaludega seonduvast.
- **Jürissaare Talumuuseum Võtikveres** - piirkonna taluelu tutvustav muuseum.
- **Kalevipoja Muuseum Kääpal** - tutvustatakse Kalevipoja paiku, legende, tegevust, eepose erinevaid väljaandeid, teiste rahvuste eeposeid, Kalevipoega kujutavaid kunstiteoseid, suveniire, Kalevipoega põrgukütkeis (okupatsioonituba). Tutvustatakse Saare valla haridus- ja seltsielu, eri aegade õppevahendeid ja -tehnikat, naiste käsitööd läbi aegade ning nõukogude võimu vägivalda.
- **Kursi Kihelkonnamuuseum** - on Kursi kirikumõisa ajalugu kajastav terviklik museaalne kogum, ehedana säilinud näide omaaegsest kihelkonnakeskusest.
- **Mustvee Vanausuliste Koduloomuuseum** - kajastab Peipsiäärsete vanausuliste ajalugu.
- **Palamuse Oskar Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum** - maakondlik keskmuuseum tutvustab kooliajalugu, ümbruskonna minevikku ning kirjaniku elu ja loomingut.
- **Põltsamaa Muuseum** - tutvustab Põltsamaa linnuse, linna ja kihelkonna ajalugu. Muuseumis asub ka turismiinfopunkt.
- **Savikaupade Muuseum Siimustis** - on eksponeeritud ainulaadne savikaupade kogu. Muuseumis tutvustatakse mitmesuguseid tehnoloogiaid erinevate savidega töötamisel.
- **Tabivere Vallamuuseum** - jäädvustab, säilitab ja tutvustab piirkonna ajalugu. Kajastatud on Eesti Vabariigi sünn, Vabadussõda, II Maailmasõda, tuletõrje, kooli ja spordi ajalugu ning okupatsiooniaegne kolhoosielu.
- **Veskimetsa Talumuuseum Raatvere külas** - tutvustatakse 19. ja 20. saj kohaliku eluolu ja rahvakultuuri – kodavere murrakut ja pajatusi.

Kõik muuseumid ja muuseumitoad on erineva temaatikaga kajastades erinevate piirkondade ajalugu ning kultuurilugu.

3.5. Muuseumikogude hetkeseis ja täiendamisevajadus

3.5.1. Hetkeseis:

- Jõgeva linna ajaloolised esemed (tänavate, tootmishoonete sildid jms);
- Jõgeva linnas tegutsenud meistrikodadest pärinevad tööriistad, tarvikud ja olmeesemed;
- Jõgeva linnast ja selle lähiümbrusest pärinevad huvitavad lakaleiud;
- sõjajaloolised leiud;
- I MS ajast pärinevad olmeesemed, militaartechnikaga seonduvad esemed, relvad, vormirõivastus, aurahad, dokumendid, perioodika, kirjandus, arhiiv- ja fotomaterjalid;
- II MS ajast pärinevad olmeesemed, militaartechnikaga seonduvad esemed, relvad;
- vormirõivastus, aurahad, dokumendid, perioodika, kirjandus, arhiiv- ja fotomaterjalid;
- arheoloogilistelt otsingutelt pärinevad leiud muinasajast kuni tänapäevani.

3.5.2. Täiendamisvajadus:

- Sõjaajalooga seonduv inimeste elu-oluga seotud dokumendid, fotod;
- sõjaarheoloogiaga seonduvad esemed;
- I ja II MS perioodil tegutsenud kohalike ettevõtete dokumendid, unikaalsed esemed;
- sõjaarheoloogia ja -ajalooga seonduvad unikaalsed esemed, relvad, tarvikud, masinad;
- arheoloogilised muinasleiud.

3.6. Muuseumikogu täiendamise protseduurid

Muuseumikogu täiendamisega seotud tehingud otsustab MTÜ Pommiauk juhatus. Muuseumikogude täiendamine lähtub kogumispõhimõtetest. Iga eseme vastuvõtmise puhul kaalutakse selle kultuuriväärtust kogumispõhimõtetes toodud kriteeriumide alusel ning võimalusi eset hoiustada ja säilitada.

- Arheoloogiliste leidude puhul talitab JwM vastavalt muinsuskaitseaduses ettenähtud relemendile.
- Militaartechnikaga seonduva puhul talitab JwM vastavalt relvaseadusest tulenevale korrale.

- Kõrge kultuuriväärtusega esemete ja muude materjalide puhul, mis ei vasta kogumispõhimõtetes toodule, teeb JwM ettepaneku selle üleandmiseks sobivale muuseumile ning informeerib vastavat muuseumit ettepanekust.
- Erandjuhtudel kasutatakse välisekspertide ja erispetsialistide abi. Muuseumikogusse vastuvõtuga või hoiulevõtu ja tagastamisega seotud dokumendid vormistab MTÜ Pommiak juhatuse liige või selleks volitatud isik.

Esemete dokumenteerimiseks vajaliku esmase info annab tavaliselt kultuuriväärtusega eseme üleandja, eseme registreerib selle vastuvõtja (ühingu juhatuse liige või selleks volitatud isik), kes teeb ka eseme üleandmise akti. Akti allkirjastavad üleandja ja vastuvõtja. Kui akti ei ole võimalik koostada, peab üleandja allkirjastama eseme omandi üleandmise kohta dokumendi, kus on kirjas: üleandja nimi, kontaktandmed; asja esialgne nimetus; autor, valmistaja; esmane lühikirjeldus ja legend (üleandja esitatud andmete põhjal); seisund; kahjustused (olemasolu korral).

Esemete muuseumikogusse arvamise otsustab MTÜ Pommiak juhatuse liige.

3.7. Juurdekasvuvõimaluste analüüs

Kogude juurdekasv toimub kogumispõhimõtete alusel.

Seisuga august 2015. a puudub muuseumil eraldi tulmeruum esemete vastuvõtuks. Museaalide juurdekasvu võimalused on piiratud eritingimust vajavate materjalide (tekstiil, paber, kunst) hoiuruumide puudumise tõttu. Ajutiseks hoiustamiseks kasutatakse ekspositsiooni hoones eraldatud ruumi ja kaarhalli.

Olemas on seadusega kooskõlastatult ehitatud ja kõigile nõuetele vastav relvahoidla.

Ekspositsiooni ruumis on säilitamistingimused rahuldavad. Niiskust ja temperatuuri ei mõõdata kuna puuduvad vastavad vahendid.

Esemete seisundi kontrolli kava on koostamisel.

3.8. Muuseumikogude analüüs ja väärtuste hindamine

Muuseumikogude analüüsi ja inventuuri viiakse läbi iga viie aasta tagant vastavalt ajakavale ja tööplaanile.

3.9. Museaalide väljaarvamine

Museaalide väljaarvamine muuseumikogust toimub vastavalt muuseumiseadusele.

3.9.1. Museaal arvatakse kogust välja kui:

- museaal on kahjustunud ja seda ei ole võimalik taastada;
- on hävinenud või kaotsi läinud ning seda ei ole leitud vähemalt kahe järjestikuse korralise inventuuri käigus;
- antakse muuseumiseaduse §7 alusel teisele muuseumi andmekoguga liitunud muuseumile või raamatukogule;

3.9.2. Museaali võib muuseumikogust välja arvata:

- museaali kuulumine muuseumikogusse ei ole kooskõlas Jõgewa muuseumi kogumispõhimõtetega;
- muuseumikogus või mõnes teises riigile kuuluvas muuseumikogus leidub museaaliga olulisel määral sarnaseid museaale, mis on paremas seisukorras või mille kohta teadaolev kultuuriväärtuslik teave on täielikum.

4. Muuseumikogu dokumenteerimine

4.1. Dokumenteerimismeetodid:

- Museaalide vastuvõtmisel koostatakse vastuvõtuakt, seejärel kantakse andmed tulmeraamatusse;
- digitaalne muuseumikogu tulmeraamat on koostatud dok-failina, lisatud on fotod;
- põhidokumendid (vastuvõtuakt, ajutise kasutamise akt, väljaandeakt) on koostud paber kandjal või digitaalselt.

Muuseumikogusse museaalide vastuvõtt dokumenteeritakse vastavalt muuseumiseadusele.

4.2. Dokumenteeritavad tegevused ja vastutus

Elektrooniliste dokumentide väljatrükk tehakse järgmistest dokumentidest:

- vastuvõtuaktid;
- museaalide ajutise kasutamise dokumendid (muuseumi sisene väljaandmine ja muuseumist väljaandmine);
- museaalide ostu- müügi lepingud;
- ostukomisjoni protokollid.

Dokumente arhiveerib MTÜ Pommiuuk juhatuse liige, dokumendid asuvad köidetuna MTÜ kontoris.

4.3. Dokumenteeritavad tegevused, rollid ja vastutus

Muuseumikogusse museaalide vastuvõtt dokumenteeritakse vastavalt muuseumiseadusele.

4.3.1 Objektide vastuvõtt

Muuseumikogu täiendamise seotud dokumente vormistab vastuvõtja, kinnitab MTÜ Pommiuuk juhatuse liige. Dokumenteerimine toimub nii paber kandjal kui ka elektrooniliselt. Muuseumikogudega seotud arvestusdokumendid säilitatakse alaliselt.

4.3.2. Museaalide liikumine ja kasutamine

Museaalide liikumist dokumenteeritakse muuseumisisese kasutamise aktiga või väljaandeaktiga. Aktis märgitakse museaali liikumise põhjused.

4.3.3. Inventuur

Inventuur viiakse läbi iga viie aasta järel. Inventuur dokumenteeritakse elektrooniliselt ja paber kandjal, fikseeritakse informatsioon iga museaali kohta (number, nimetus, seisund, asukoht).

4.3.4. Säilitusprotseduurid

Relvad ja militaartechnikaga seonduv käsitletakse vastavalt relvaseaduses ettenähtud ohutusnõuetele. Relvad, mida ei eksponeerita, säilitatakse kõigile nõuetele vastavalt väljaehitatud relvahoidlas.

Dokumendid ja fotod pakendatakse vastavatesse ümbristesse ja seejärel karpi. Tekstiilikogu väiksemad esemed pakendatakse siidipaberisse ja seejärel kappi; vaibad keeratakse rullile, siidipaber ümber. Raamatud on paigutatud numbrilises järjekorras, rariitsemad ja eritingimusi vajavaid trükiseid säilitatakse pakendatult arhiivkarpides.

Pakendamisel kasutatakse happevabu materjale (ümbrised, siidipaber mikalent, arhiivkarbid).

Igal nädalal märgitakse hoidlate niiskus ja temperatuur.

Hoidla korrastustöid teostab koolituse läbinud töötaja ja see toimub vastavalt võimalustele ja vajadusele.

4.3.5. Museaali muuseumikogust väljaarvamine ja hoiule võetud asja tagastamine

Mahakandmiste kohta tehakse vastav märge tulmeraamatus, märkides ära väljaarvamise aeg ja dokumendi number.

Ajutiselt hoiule võetud eseme tagastamisel tehakse tagastusakt.

5. Muuseumikogude kasutamine

Muuseumikogusid kasutatakse eksponeerimiseks hariduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel, uurimistöödeks, publitseerimiseks, jäädvustamiseks (sh digiteerimine), kopeerimiseks, seda nii muuseumi enda ruumides kui väljaspool. Jõgeva muuseumi kogude kasutamist reguleerib “Jõgeva muuseumi kogude kasutamise kord”.

Muuseumi ülesanne on võimaldada avalikkuse ligipääs museaalidele. Ligipääs ja kasutamine ei tohi ohustada museaalide pikaajalist säilimist. Kasutamise (laenutamine, kasutajate teenindamine jne) üldised põhimõtted sätestatakse muuseumikogu kasutamise korras, mis peab selgelt ja ühemõtteliselt piiritlema need tegevused ja protseduurid, mida rakendatakse muuseumikogule juurdepääsu loomisel.

5.1. Vastutus

Jõgeva muuseumi hoidlad on eraldatud ekspositsioonist jt külastajaile mõeldud ruumidest, samuti tööruumidest. Hoidlatesse võivad siseneda muuseumi varade eest vastutav töötaja ja tema teadmisel ühingu liikmed. Kogude kasutamist ja laenutamist korraldab kogude eest vastutav isik.

5.2. Muuseumikogu kasutamisega seotud protseduurid ja dokumentatsioon

Muuseumikogu kasutamise üle peab arvestust muuseumi kogude eest vastutav isik (määratud ühingu juhatuse poolt), kes teenindab ka uurijaid ja vastab päringutele. Museaalide kasutamine muuseumis kas näituse, uurimise või muul otstarbel tuleb registreerida selleks eraldi sisseseatud kaust “JwM kogude kasutamine”, väljastamisdokumendid kinnitab MTÜ Pommiauk juhatuse liige. Uurija täidab paber kandjal kogude kasutamise registreerimislehe, millele lisaks uurija isikut ja uurimisteemat käsitlevatele andmetele kantakse kohapeal kasutatud museaalide numbrid.

Kogude kasutamiseks sõlmitakse eraldi kokkulepe ja vastavalt sellele saab kasutaja kas eseme uurimistöid teostada kohapeal või väljaandeaktiga väljapool muuseumi.

Muuseumi esemeid ei tohi kahjustada, trükiste puhul on keelatud muuta lehtede järjekorda ja neid köitest välja võtta, teha neisse märkmeid, ilma loata pildistada, skaneerida, filmida või muul moel kopeerida.

Museaali kasutada andmisel sõlmitakse museaali ajutise kasutamise leping. Museaalide väljaandmine toimub MTÜ juhatuse liikmete nõusolekul. JwM on õigus museaali välja andmisest keelduda, kui museaali säilimise osas on kahtlusi või kui välja andmist taotleb isik, kes on varasematel juhtudel museaale ebasobivalt käsitlenud. Museaalide välja andmisel on soodustatud isikuteks teised muuseumid; kultuurivaldkonna asutused (eksponeerimine) ning teadusasutused uurimise eesmärgil. Muuseumil on õigus museaalide kasutamise eest võtta tasu, mis otsustatakse igal juhtumil eraldi.

5.3. Teenuste loetelu ja nendega seotud piirangud

Jõgewa muuseumi kogudega seotud teenused ja piirangud on kirjas dokumendis “Jõgewa muuseumi kogude kasutamise kord”.

5.4. Digiteerimistöõde korraldus

Jõgewa muuseumi foto- ja dokumendikogu on planeeritud digiteerida vastavate võimaluste (tööjõu olemasolu ja digiteerimiseks vastava stuudio sisseseadmine) avanedes. Digiteerimisega tegelevad selleks vastava koolituse läbinud muuseumitöötaja ja praktikandid.

6. Säilitamine

6.1. Vastutus

Säilitamise eest vastutavad MTÜ Pommiauk juhatuse liikmed ja muuseumitöötaja. Muuseumis toimub esemete mehhaaniline puhastamine. Metallitöökoda on välja ehitatud koos relvahoidlaga, esmalt oma muuseumiga seonduvate, aga ka teenustööna relvade deaktiveerimiseks ja restaureerimiseks. Teiste kogude (puit, tekstiil, dokumendid, fotod, säilikud) museaalide konserveerimist/restaureerimist muuseumis ei toimu, kuna puudub ruum ja vastavate oskustega spetsialist. Vajadusel kasutame Ennistuskoda KANUT teenuseid, üksikutel juhtudel Tartu Kõrgema Kunstikooli üliõpilasi.

6.2. Säilitustingimuste tagamine

Kajastatud punktis 4.3.4

Muuseumile uue hoone renoveerimisega luuakse nõuetele vastavad vastuvõtu- ja säilitamistingimused. Esemete hoiustamiseks vajalike tingimuste loomiseks, mõõteriistade ja arhiivkindlate materjalide hankimiseks otsitakse rahastusvõimalusi. Tingimuste loomise järgselt saab toimuma vastavalt vajadusele süstemaatiline kahjurite seire (koid, närilised).

6.3. Turvalisus

Relvahoidla on ehitatud vastavalt relvaseaduses ettenähtud tingimustele. Relvahoidlas on võimalus teenusetööna relvi deaktiveerida ja hoiustada.

Teised hoidlad ehitatakse välja eraldi ruumidena, hoonesse paigaldatakse lokaalne valvesüsteem. Ekspositsiooni ruumidesse paigaldatakse videovalve süsteemid.

Hetkel olemasolevas ekspositsioonisaalis on valvesüsteem integreeritud valveoperaatorfirmaga G4S.

7. Toimepidevus

Koostamisel on „Jõgewa muuseumi hädaolukorra lahendamise plaan“, milles on ette nähtud kõigi muuseumitöötajate konkreetsed tegevused erinevate ohtude korral. Plaan koostatakse hädaolukordade ennetamiseks ja lahendamiseks. Võimalike hädaolukordadena käsitletakse järgmiseid sündmuseid: tulekahju, veekahjustus, vandalism, vargus, elektrikatkestus. Plaani tutvustatakse kõigile Jõgewa muuseumi töötajatele allkirja vastu MTÜ Pommiauk juhatuse liige või tema poolt määratud isiku poolt. Uutele töötajatele tutvustatakse plaani tööle asumisel. Pärast igit hädaolukorda vaadatakse plaan üle ning vajadusel tehakse vastavad parandused, kuid mitte harvem kui üks kord aastas.

Koostas:
Janne Vaabla